

4. Aardgasmarkt

4.1. Regulering

4.1.1. Aardgaslevering

4.1.1.1. Federale leveringsvergunningen voor aardgas

De levering van aardgas aan in België gevestigde afnemers (distributieondernemingen of eindafnemers van wie de gasafnames aan iedere leveringsaansluiting bestendig minimum één miljoen m³ per jaar bedragen) is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een individuele vergunning, afgegeven door de minister van Energie (behalve indien zij wordt verricht door een distributieonderneming binnen haar eigen distributienet).

De dossiers voor de aanvraag van federale leveringsvergunningen voor aardgas worden gericht aan de CREG, die na onderzoek van de criteria haar advies aan de minister van Energie overmaakt.

De CREG heeft in dit kader in 2015 drie adviezen gegeven naar aanleiding van verzoeken ingediend door Bayerngas Vertrieb⁸⁹, Essent Belgium⁹⁰ en Enovos Luxembourg⁹¹.

In 2015 bedroeg het totale aardgasverbruik⁹² 175,8 TWh, wat een stijging is van 9,6% ten opzichte van het verbruik in 2014 (160,4 TWh). Deze stijging is het resultaat van een toename van de gasconsumptie in alle verbruikerssegmenten. Er was een duidelijk hoger verbruik van de eindafnemers aangesloten op de distributienetten (+ 10,7%), een aanzienlijke stijging van het verbruik voor de productie van elektriciteit (eventueel in combinatie met de productie van warmte) (+ 12,4%) en een beperkte stijging van het verbruik van de industriële afnemers (+ 4,8%).

In 2015 heeft één onderneming leveringsactiviteiten opgestart op de groothandelsmarkt voor aardgas: ArcelorMittal Energy. Verder dient vermeld te worden dat GDF Suez zijn naam heeft gewijzigd in Engie, maar zijn vervoersactiviteiten uitvoert vanuit dochteronderneming Electrabel. Indien men rekening houdt met de overname of integratie van vervoersactiviteiten binnen een onderneming van dezelfde groep waren in 2015 23 ondernemingen actief op de Belgische vervoersmarkt.

De top 3 van de leveringsondernemingen blijft ook in 2015 ongewijzigd, evenals hun respectievelijke plaats. Electrabel (Engie/GDF Suez) behoudt de eerste plaats en versterkt zijn marktaandeel van 30,8% in 2014 tot 31,4% in 2015 (+ 0,6%). ENI Gas & Power behoudt de tweede plaats maar ziet zijn marktaandeel dalen met 4,4% tot 24,5%. ENI Gas & Power is de sterkste daler op de markt. EDF Luminus blijft stabiel op 9,6%.

De vierde plaats is dit jaar voor RWE Supply & Trading dat 0,7% stijgt tot 5,2%. Statoil bekleedt de vijfde plaats, maar lijdt met 5,0% een verlies van 1,7%. In 2015 hadden vijf partijen een marktaandeel van meer dan 5%.

Wingas gaat 1,4% achteruit tot 4,4%. Lampiris lijdt een licht verlies (-0,2%), maar behoudt de zevende plaats (4,2%). Vattenfall Energy Trading Netherlands is de sterkste stijger met een volumegroei van 3,6%. Vermits Vattenfall Energy Trading Netherlands in 2015 slechts een zeer beperkt aantal leveringen had verricht, stemt de volumegroei nagenoeg overeen met het marktaandeel (3,6%). Nieuwkomer ArcelorMittal Energy realiseert onmiddellijk een marktaandeel van 2,4%. Gas Natural Fenosa gaat gevoelig achteruit (-1,4 %) tot 1,9%. SEGE (Société européenne de Gestion de l'Energie)

daalt lichtjes tot 1,6 %. Ook Eneco België lijdt licht verlies tot 1,4 %. Enel Trade stijgt met 1,2% tot 1,3%. Total Gas & Power gaat 0,2% vooruit en is de laatste speler met een marktaandeel boven 1% (1,1%).

De overige actieve netgebruikers zijn Antargaz, Belgian Eco Energy, Direct Energie Belgium, E.ON Global Commodities (ondertussen Uniper Global Commodities geworden), Enovos Luxembourg, European Energy Pooling, Getec Energie, NatGas en Progress Energy Services. Al deze partijen hebben elk een marktaandeel dat lager is dan 1%. Samen hebben deze 9 ondernemingen een marktaandeel van nauwelijks 2,4%.

Op 31 december 2015 waren 36 netgebruikers in het bezit van een leveringsvergunning. 23 onder hen hebben in de loop van 2015 activiteiten uitgevoerd op het vervoersnet voor de shipping van aardgas ten behoeve van Belgische eindafnemers. Ter vergelijking: eind 2007 waren er op het vervoersnet van Fluxys Belgium voor leveringen aan Belgische eindafnemers slechts zes netgebruikers actief.

⁸⁹ Advies (A)151113-CDC-1474 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan BAYERN GAS VERTRIEB GmbH. Bij ministerieel besluit van 10 december 2015 werd een individuele leveringsvergunning voor aardgas toegekend aan BAYERN GAS VERTRIEB GmbH (Belgisch Staatsblad van 18 december 2015).

⁹⁰ Advies (A)151210-CDC-1491 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan ESSENT BELGIUM NV.

⁹¹ Advies (A)151217-CDC-1492 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan ENOVOS LUXEMBOURG SA.

⁹² Hierbij dient opgemerkt te worden dat de evaluatie gebaseerd is op cijfers die betrekking hebben op de shippingactiviteiten op het vervoersnet, zoals deze zijn meegedeeld door de vervoersnetbeheerder.

Tabel 13: Ondernemingen die in 2015 op de Belgische markt aardgas transporteerden – evolutie t.o.v. 2014 (Bron: CREG)

Volume vervoerd in België (in TWh)* Marktaandeel in België (in %)	2014		2015		Δ2015/2014	
	TWh	%	TWh	%	(%)**	(%-punt)***
ANTARGAZ	0,09	0,057	0,26	0,147	181	0,09
ARCELOMITTAL ENERGY	0,00	0,000	4,25	2,416		2,42
BELGIAN ECO ENERGY	0,04	0,027	0,09	0,049	99,5	0,02
DIRECT ENERGIE	0,00	0,000	0,06	0,034	8902	0,03
EDF LUMINUS	15,47	9,646	16,94	9,637	9,5	-0,01
ELECTRABEL ENGIE	49,46	30,835	55,23	31,418	11,7	0,58
ENECO BELGIË BV	2,37	1,476	2,45	1,396	3,7	-0,08
ENEL TRADE SpA	0,28	0,175	2,33	1,326	728	1,15
ENI SpA	46,33	28,883	43,00	24,461	-7,2	-4,42
ENOVOS LUXEMBOURG SA	0,62	0,387	0,45	0,253	-28,2	-0,13
EUROPEAN ENERGY POOLING	0,20	0,122	0,44	0,248	122	0,13
GAS NATURAL EUROPE	5,16	3,218	3,27	1,859	-36,7	-1,36
GETEC ENERGIE AG	0,27	0,166	0,26	0,150	-0,8	-0,02
LAMPIRIS	7,13	4,442	7,43	4,225	4,2	-0,22
NATGAS AG	0,99	0,617	1,55	0,881	56,5	0,26
PROGRESS ENERGY SERVICES	0,09	0,057	0,24	0,137	166	0,08
RWE SUPPLY & TRADING GmbH	7,16	4,463	9,09	5,169	26,9	0,71
SOC. EUROP. DE GESTION DE L'ENERGIE SA	2,68	1,673	2,88	1,639	7,4	-0,03
STATOIL ASA	10,66	6,647	8,78	4,992	-17,7	-1,65
TOTAL GAS & POWER Ltd	1,42	0,882	1,95	1,110	37,9	0,23
UNIPER GLOBAL COMMODITIES SE	0,77	0,482	0,90	0,513	16,8	0,03
VATTENFALL ENERGY TRADING NETHERLANDS NV	0,00	0,000	6,28	3,575		3,57
WINGAS GmbH	9,21	5,744	7,67	4,364	-16,7	-1,38
Eindtotaal	160,4	100,0	175,8	100,0	9,6	

* Deze cijfers slaan alleen op: leveringen aan klanten aangesloten op het vervoersnet en op de afnamepunten van de distributienetten.
Voor afzonderlijke statistieken over de levering aan klanten aangesloten op het vervoers- en distributienet, wordt de lezer verzocht de gezamenlijke publicatie van de vier energieregulators te raadplegen op de website van de CREG (www.creg.be).

** Relatieve evolutie 2015 in vergelijking met 2014 (de basis is 2014).

*** Absolute evolutie van het marktaandeel.

4.1.1.2. Maximumprijzen

De lezer wordt verwezen naar punt 3.1.2.2 van dit verslag dat *mutatis mutandis* van toepassing is op aardgas.

De sociale maximumprijs (excl. btw en andere taksen) voor de levering van aardgas voor de periode vanaf 1 februari 2015 tot en met 31 juli 2015 bedroeg 3,244 c€/kWh (0,03244 €/kWh). Dit tarief is zonder de federale bijdrage, de toeslag voor beschermde klanten en de aansluitingskosten (Wallonië). Andere taksen met betrekking tot netwerkstarieven (vervoer en/of distributie) zijn inbegrepen.

De sociale maximumprijs (excl. btw en andere taksen) voor de levering van aardgas voor de periode vanaf 1 augustus 2015 tot en met 31 januari 2016 bedroeg 3,155 c€/kWh (0,03155 €/kWh). Dit tarief is zonder de federale bijdrage, de toeslag voor beschermde klanten en de aansluitingskosten (Wallonië). Andere taksen met betrekking tot netwerkstarieven (vervoer en/of distributie) zijn inbegrepen.

4.1.1.3. Evolutie en fundamentals van de aardgasprijs

De lezer wordt verwezen naar punt 3.1.2.3 van dit verslag dat ook van toepassing is op aardgas.

4.1.2. Vervoer en distributie

4.1.2.1. Ontvlechting en certificering van de netbeheerders

■ FLUXYS BELGIUM

Ingevolge de beslissing van 27 september 2012 zal Fluxys Belgium de aankoopoptie met betrekking tot de VTN-leiding lichten. Het lichten van deze optie moet gebeuren tussen de 12 en 6 maanden voor het verstrijken van het leasecontract, d.i. in 2015, en is door Fluxys Belgium in januari 2015 verricht.

Op 15 september is Fluxys Belgium eigenaar geworden van de VTN-leiding.

In het kader van de integratie van de Belgische en Luxemburgse netwerken heeft Fluxys Belgium samen met Creos, de Luxemburgse transmissiesysteembeheerder, op 7 mei 2015 de vennootschap Balansys opgericht. Dit is een joint venture waarin Fluxys Belgium en Creos beide een aandeel hebben van 50%.

Op groepsniveau hebben zich in 2015 een aantal wijzigingen voorgedaan.

Op 7 december 2015 heeft Fluxys Belgium de tradingdiensten van Huberator (dochter van Fluxys Europe) voor 90% overgenomen. De resterende 10% is in handen gebleven Gasbridge 1 en Gasbridge 2, waarvan Fluxys Europe bij beide voor 50% aandeelhouder is, naast Snam. Vanaf 2016 zullen deze activiteiten dan ook onderdeel worden van de vervoersdiensten die Fluxys Belgium aan de shippers aanbiedt. Met de overname breidt Fluxys Belgium haar dienstenaanbod uit.

Fluxys Europe en Enagás zijn op 23 maart 2015 overeengekomen om elk 50% van Swedegas van EQT Infrastructure Limited over te nemen. Swedegas is eigenaar van ongeveer 600 km hogedrukleidingen en de installatie voor ondergrondse gasopslag Skallen in Zweden.

Op 29 december 2015 heeft Fluxys Europe haar volledige belang van 25% in de Interconnector (UK) Limited overgedragen aan Fluxys UK Limited, voor 100% dochter van Fluxys Europe. Daarnaast heeft Fluxys Europe een nieuwe dochteronderneming opgericht, Fluxys Interconnector Limited, die een aandeel van 10% heeft bij Interconnector (UK) Limited.

In de raad van bestuur van Fluxys Belgium werd de heer Andries Gryffroy als bestuurder aangesteld in mei 2015 op voorstel van Publigas. Zijn huidige mandaat eindigt op de gewone algemene vergadering van mei 2021. De heer François Fontaine werd door de federale regering als regeringscommissaris aangesteld.

De heer Pascal De Buck is met ingang van 1 januari 2015 voorzitter van het directiecomité geworden en oefent de functie van CEO uit in vervanging van de heer Walter Peeraer. Het directiecomité bestaat uit drie leden: de heren Pascal De Buck (Chief Executive Officer), Paul Tummers (Chief Financial Officer) en Peter Verhaeghe (Chief Technical Officer).

■ INTERCONNECTOR (UK) Limited

Bij beslissing van 11 juli 2013 heeft de CREG een positieve beslissing genomen met betrekking tot de aanvraag tot certificering van Interconnector (UK) Limited, ingediend bij de CREG op 3 december 2012 en onder een aantal voorwaarden die Interconnector (UK) Limited tegen ten laatste 3 maart 2015 moet uitvoeren.

Daar op 3 maart 2015 niet alle voorwaarden van voormelde beslissing vervuld waren, heeft de CREG in samenspraak met Ofgem, de Britse regulerende autoriteit, op 26 februari 2015 een certificeringsprocedure ten aanzien van Interconnector (UK) Limited geopend. Op 18 juni 2015 heeft de CREG een ontwerpbeslissing goedgekeurd die op 24 juni 2015 voor advies aan de Europese Commissie werd overgemaakt.⁹³ De Europese Commissie gaf haar advies op 20 augustus 2015.⁹⁴

Op 9 oktober 2015 nam de CREG een positieve eindbeslissing aangaande de certificering van Interconnector (UK) Limited.⁹⁵ De aandelen van Gazprom werden op 17 december 2015 aan Fluxys Interconnector Limited overgedragen.

Het aandeelhouderschap van Interconnector (UK) Limited kan eind 2015 dan ook als volgt worden voorgesteld: Fluxys UK Limited (25%), Caisse de dépôt et placement du Québec (CDPQ) (23,5%), Gasbridge 1 (15,75%), Gasbridge 2 (15,75%), CDP Groupe Infrastructures Inc. (CDPGI) (10%) en Fluxys Interconnector Limited (10%).

Sinds 29 mei 2015 is de heer Denis Sergeevich Anokhin, vertegenwoordiger van Gazprom, geen lid meer van de raad van bestuur van Interconnector (UK) Limited.

4.1.2.2. Corporate governance

In het kader van de controle op de toepassing van artikel 8/3 van de gaswet en op de evaluatie van de doeltreffendheid ervan ten aanzien van de eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de beheerders, heeft de CREG kennis genomen van de activiteitenverslagen voor 2014 van de corporategovernancecomités van Fluxys Belgium en Fluxys LNG.

Zij nam bovendien kennis van het verslag van de Compliance Officer over de naleving van het verbintenissenprogramma door de medewerkers van Fluxys Belgium en Fluxys LNG in 2014. Dit programma moet erop toezien dat discriminatie van netgebruikers en/of categorieën van netgebruikers wordt voorkomen. De CREG heeft in het bijzonder gevraagd om voortaan afzonderlijke verslagen te ontvangen van Fluxys Belgium en Fluxys LNG, aangezien de twee ondernemingen verschillende activiteiten uitvoeren. In december 2015 heeft de CREG van Fluxys Belgium en Fluxys LNG voor 2016 de auditprogramma's ontvangen die de naleving van de non-discriminatievereisten moeten waarborgen.

⁹³ Ontwerpbeslissing (B)151009-CDC-1429 over het openen van een certificeringsprocedure ten aanzien van Interconnector (UK) Limited.

⁹⁴ Advies van de Europese Commissie d.d. 20 augustus 2015 met toepassing van artikel 3.1 van verordening 715/2009/EG en artikel 10.6 van richtlijn 2009/73/EG – België en Groot-Brittannië – Certificering van Interconnector (UK) Limited.

⁹⁵ Eindbeslissing (B)151009-CDC-1429 over het openen van een certificeringsprocedure ten aanzien van Interconnector (UK) Limited.

Tot slot heeft de CREG in juni 2015 een eensluidend advies uitgebracht betreffende de hernieuwing van het mandaat van een onafhankelijke bestuurder van Fluxys Belgium.⁹⁶

4.1.2.3. Technische werking

A. Vervoersvergunningen voor aardgas

Om zijn aardgasinstallaties te bouwen en uit te baten moet de vervoersnetbeheerder, Fluxys Belgium, een aanvraag tot vervoersvergunning indienen bij de Algemene Directie Energie. De CREG beschikt over een adviesbevoegdheid in het kader van dergelijke aanvragen.

In 2015 heeft de CREG veertien gunstige adviezen uitgebracht in het kader van aanvragen tot vervoersvergunning of van een bijvoegsel aan een bestaande vergunning.⁹⁷

B. Balanceringsmodel

De veranderingen in het nieuwe marktgebaseerde balanceringsmodel, dat sinds 1 oktober 2012 van kracht is, opgenomen in het jaarverslag 2013 (p. 55-56) blijven in 2015 actueel. De lezer wordt bovendien verzocht het hiernavolgende punt E te lezen, in het bijzonder de beslissing van de CREG van 20 mei 2015 inzake een voorstel tot wijziging van het Standaard Aardgasvervoerscontract, van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer en van het Aardgasvervoersprogramma, teneinde de gasmarkten van België en Luxemburg samen te voegen (project BeLux).

C. Regels voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net en de normen en vereisten op het vlak van kwaliteit van de diensten en van de levering

In uitvoering van artikel 133 van de gedragscode implementeert de beheerder van het aardgasvervoersnet een

zorgsysteem dat waakt over de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de werking van zijn vervoersnet en de geleverde aardgasvervoersdiensten.

Dit zorgsysteem maakt het mogelijk om onder meer kwaliteitsparameters vast te leggen inzake:

- de frequentie van de onderbrekingen en/of reducties;
- de gemiddelde duur van de onderbrekingen en/of reducties;
- de oorzaak van en de oplossing voor de onderbrekingen en/of reducties;
- de portefeuille van de aangeboden aardgasvervoersdiensten.

In 2015 werd geen enkele dienst onderbroken of gereduceerd.

D. Tijd genomen door de vervoersnetbeheerder om aansluitingen en herstellingen uit te voeren

Overeenkomstig de gaswet is de CREG belast met het toezicht op de tijd die de beheerder van het aardgasvervoersnet nodig heeft om de aansluitingen en herstellingen uit te voeren.

In 2015 werden vier nieuwe aansluitingen voor eindklanten en één nieuwe aansluiting voor de openbare distributie gerealiseerd. De realisatie van deze nieuwe aansluitingen nam respectievelijk 41, 53, 23, 29 en 33 maanden in beslag.

In tegenstelling tot de voorgaande jaren werden er in 2015 geen herstellingen naar aanleiding van ongevallen of incidenten uitgevoerd, enkel herstellingen in het kader van onderhoudsperiodes. De twaalf herstellingen in het kader van geplande onderhoudsperiodes werden uitgevoerd om een impact op de levering van diensten te vermijden. Alle geplande interventies waren beperkt in de tijd (meestal een dag) en werden uitgevoerd met de medewerking van de eindklant en/of de betrokken *shippers*.

E. Gedragscode

• Aardgasvervoer

De CREG heeft op 10 mei 2012 het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Toegangsreglement en het Aardgasvervoersprogramma van Fluxys Belgium goedgekeurd, en heeft zo groen licht gegeven voor de invoering van een nieuw vervoersmodel vanaf 1 oktober 2012. Dit nieuwe vervoersmodel, *Entry/Exit* genoemd, vereenvoudigt sterk de toegang tot het vervoersnet van Fluxys Belgium en schept de voorwaarden om de liquiditeit van de aardgasmarkt te verbeteren. Het model voorziet onder meer in i) een eenvoudige toegang tot het aardgasvervoersnet voor alle marktspelers, ii) de creatie van een handelsplaats waar, naast de bilaterale handel (OTC), een anonieme beurs (Exchange) de marktspelers diensten aanbiedt, en iii) een marktgestuurd balanceringsstelsel waarmee Fluxys Belgium aardgas aankoopt of verkoopt op de anonieme beurs om het net in evenwicht te houden.

De aangeboden diensten komen in ruime mate overeen met de door de CREG vooropgestelde basisprincipes voor het nieuwe vervoersmodel. Namelijk:

- De marktspelers krijgen een brede portefeuille van vervoersdiensten aangeboden.
- De vervoersdiensten op de ingangspunten kunnen onafhankelijk van de vervoersdiensten op de afnamepunten worden gereserveerd.
- Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen doorvoer en binnenlands vervoer.
- Het is mogelijk om vervoersdiensten te reserveren voor een minimale duur van één dag.
- De maximale looptijd voor de reservering van vervoersdiensten op de ingangs- en afnamepunten van het vervoersnet is niet beperkt.

⁹⁶ Advies (A)150611-CDC-1425 over de onafhankelijkheid van een onafhankelijke bestuurder in de raad van bestuur van FLUXYS BELGIUM NV.

⁹⁷ Cf. adviezen 1397, 1401, 1406, 1415, 1428, 1432, 1434, 1435, 1443, 1444, 1455, 1468, 1481 en 1486: de volledige titels worden vermeld in punt 5.11 van dit verslag.

- Het aanbod en de aard (vast, onderbreekbaar) van de vervoersdiensten werden door de overschakeling naar het nieuwe vervoersmodel niet beperkt.
- De vervoersdiensten kunnen op eenvoudige wijze worden gereserveerd via een elektronisch reserveringssysteem dat 7 dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar is.
- Er werd een virtuele handelsplaats voor aardgas gecreëerd.
- Alle marktpelers (dus ook de eindklanten) kunnen op deze handelsplaats op een zeer eenvoudige wijze aardgas verhandelen en vervolgens naar de door hen gewenste bestemming vervoeren.
- De toegang tot de vervoersmarkt en de markt voor de handel in aardgas werd sterk vereenvoudigd en structureel verbeterd.

Elke netgebruiker die vervoersdiensten wenst te reserveren of toegang wenst tot de informatie- en reservatiesystemen van Fluxys Belgium tekent vooraf het standaardcontract voor aardgasvervoerdiensten. Dit standaardcontract is het toegangsticket tot het aardgasvervoersnet en de netten van Fluxys Belgium. De netgebruiker wordt geregistreerd als klant van Fluxys Belgium en kan vanaf de datum van inschrijving vervoersdiensten reserveren. De netgebruiker kan in functie van zijn behoeften vervoersdiensten reserveren via een schriftelijke procedure of via het automatisch reservatiesysteem dat 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar is. Naast bevrachters, traders en leveranciers krijgt de eindafnemer die dat wenst op die manier toegang tot het aardgasvervoersnet en de aardgasbeurs.

De afnamecapaciteit van eindafnemers aangesloten op het distributienet hoeft niet meer te worden gereserveerd maar wordt door Fluxys Belgium op maandbasis toegewezen. Dit vereenvoudigt heel sterk de toegang tot de residentiële markt en de kleine en middelgrote ondernemingen. Het is immers voor de leveranciers niet langer nodig op voorhand afnamecapaciteit voor eindafnemers op het distributienet te

reserveren, wat vooral voor nieuwkomers op de markt een complexe en tijdrovende technische aangelegenheid was. Bovendien wordt voor iedere bevrachter/leverancier de afnamecapaciteit op dezelfde wijze berekend en toegewezen waardoor een gelijk speelveld (*level playing field*) wordt gecreëerd en mogelijke discriminatie wordt vermeden.

Samen met de invoering van het entry-exitvervoersmodel in oktober 2012 werd in overleg met de marktpelers een proactief congestiebeleid opgesteld en vastgelegd in het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer van Fluxys Belgium. Basisprincipes zijn dat Fluxys Belgium maximale entry- en exitcapaciteit aanbiedt, de netgebruikers (shippers) geboekte maar niet-gebruikte capaciteit aanbieden op de secundaire markt en het gebruik van capaciteit constant wordt opgevolgd. In het geval er zich congestie voordoet, zal de CREG optreden op basis van de informatie die Fluxys Belgium en de betrokken shippers haar verschaffen. Dankzij dit beleid heeft er zich tot op heden geen congestie op het gasnetwerk voorgedaan. De Europese regelgeving bevat eveneens een aantal bepalingen inzake congestie, waaronder *Long Term Use-It-Or-Lose-It* (afgekort LT UIOLI). Eerder geboekte maar ongebruikte capaciteit wordt op die manier aan de markt teruggegeven, waardoor congestie wordt voorkomen en het netwerk beter wordt gebruikt. In België is ook deze LT UIOLI-verplichting al sedert 2012 opgenomen in het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer. Het Europees wettelijk kader is echter niet steeds even eenduidig inzake de toepassing van LT UIOLI. Een visiedocument dat op 8 april 2015 op de website van de CREG werd gepubliceerd en een gezamenlijk initiatief is van de Belgische (CREG), Nederlandse (ACM) en Britse (OFGEM) regulatoren, verduidelijkt de criteria die worden gehanteerd voor de toepassing van LT UIOLI. Het is de taak van de CREG om de goede werking van het systeem te monitoren en indien nodig maatregelen te nemen.

In 2015 heeft de CREG zes beslissingen genomen betreffende de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer:

- Beslissing van 26 maart 2015 over de wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B, C1 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer

Met haar brief van 16 maart 2015 heeft Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag ingediend tot goedkeuring van wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

Met de voorgestelde wijzigingen beoogt Fluxys Belgium:

- de introductie van nieuwe interconnectiepunten tussen Frankrijk en België door de toekomstige ingebruikneming van de nieuwe pijpleiding die de terminal van Duinkerke met het Belgische netwerk zal verbinden;
- de invoering van een nieuwe dienstverlening, "Cross Border Delivery Service", die de directe verbinding tussen de terminal van Duinkerke en het Belgische vervoersnet mogelijk maakt.

De aangebrachte wijzigingen houden rekening met de feedback die werd ontvangen van de netgebruikers naar aanleiding van de marktconsultatie georganiseerd van 2 februari 2015 tot en met 20 februari 2015.

In haar beslissing van 26 maart 2015 heeft de CREG de voorgestelde wijzigingen goedgekeurd en beslist dat deze in werking treden op 2 april 2015.⁹⁸

98 Beslissing (B)150326-CDC-1414 over de door de NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B, C1 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

- Beslissing van 20 mei 2015 over de wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Toegangsreglement voor Vervoer en het Aardgasvervoersprogramma

Fluxys Belgium heeft op 15 april 2015 bij brief een aanvraag tot goedkeuring van wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Toegangsreglement voor Vervoer en het Aardgasvervoersprogramma voorgelegd aan de CREG.

De voorgestelde wijzigingen hebben als doel de aardgasmarkten van België en Luxemburg te integreren (project BeLux). Zij hebben betrekking op:

- de schrapping van alle bepalingen met betrekking tot balancerings;
- de schrapping van de interconnectiepunten tussen België en Luxemburg uit de lijst van interconnectiepunten voor de commercialisering van capaciteit;
- de introductie van enkele beperkte textuele aanpassingen aan de bepalingen met betrekking tot de dienst kwaliteitsconversie;
- de schrapping van de dienst *reshuffling*;
- de aanpassing van het facturatieproces door de introductie van "Self Billing";
- de herziening van bijlage F van het Toegangsreglement voor Vervoer met betrekking tot het plan voor incidentenbeheer.

Bijkomend heeft Fluxys Belgium op 13 mei 2015 bij de CREG een voorstel tot wijziging van het door de CREG op 26 maart 2015 (hierboven genoemde beslissing (B)150326-CDC-1414) goedgekeurde Toegangsreglement voor Aardgasvervoer en het Aardgasvervoersprogramma ingediend, samen met het bijbehorende consultatierapport. Deze wijzigingen waren noodzakelijk om vanaf 1 oktober 2015, in afwachting van de inwerkingtreding van het vereist wettelijk kader voor de integratie van de balanceringsregimes van de aardgasmarkten van België en Luxemburg, het netevenwicht verder te kunnen waarborgen door de tenuitvoerlegging van

overgangsmaatregelen in het kader waarvan Fluxys Belgium alle verbintenissen en taken op het gebied van balancerings op zich blijft nemen. In dit kader heeft Fluxys Belgium ook een nieuw voorstel van wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract ingediend bij de CREG om het aanvankelijk ingediende Standaard Aardgasvervoerscontract te vervangen.

Al deze wijzigingen werden door Fluxys Belgium onderworpen aan een grote marktconsultatie.

De CREG heeft besloten de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen goed te keuren, met uitzondering van enkele specifieke artikelen.⁹⁹ Onder een aantal opschortende voorwaarden heeft de CREG onder meer besloten dat de goedgekeurde bepalingen in werking zullen treden op de lanceringsdatum van het BeLux-integratieproject op 1 oktober 2015.

- Beslissing van 17 september 2015 over de aanvraag tot goedkeuring van wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3, E, G, H en de nieuwe bijlage C5 van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer

Op 4 augustus 2015 heeft Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag ingediend tot goedkeuring van wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van een aantal bijlagen bij het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

Met deze wijzigingen wil Fluxys Belgium haar dienstenaanbod op contractueel en operationeel vlak afstemmen op de implementatie van de netwerkcode CAM die op 1 november 2015 van kracht wordt. Om het vervoersmodel verder te vereenvoudigen heeft Fluxys Belgium ook voorgesteld de hubdiensten volledig in het dienstenaanbod te integreren.

De wijzigingen houden rekening met de feedback van de netgebruikers naar aanleiding van de marktconsultatie georganiseerd in het voorjaar van 2015.

In haar beslissing van 17 september 2015¹⁰⁰ heeft de CREG geoordeeld dat de implementatie van de bepalingen voorzien in de netwerkcode CAM onvolledig is gebeurd en dat de integratie van de hubdiensten zowel op contractueel als op operationeel vlak belangrijke tekorten vertoont. Daarom heeft de CREG besloten de voorgestelde wijzigingen niet in hun geheel goed te keuren en heeft zij Fluxys Belgium gevraagd een nieuw voorstel uit te werken (zie hierna de beslissing van 29 oktober 2015).

- Beslissing van 29 oktober 2015 over de aanvraag tot goedkeuring van het aangepast voorstel van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3, E, G en H van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer

Midden oktober 2015 diende Fluxys Belgium bij de CREG een herwerkte aanvraag in tot goedkeuring van wijzigingen aan een aantal contracten. Het doel van deze wijzigingen was de aanpassing van het dienstenaanbod aan de invoering van de netwerkcode omtrent de mechanismen voor de toewijzing van capaciteiten. Fluxys Belgium meldt ook dat de integratie van de hubdiensten op een later tijdstip zal volgen. Met betrekking tot de Interconnectie Akkoorden zullen ze de stand van zaken meedelen in het kader van de implementatie van de netwerkcode inzake interoperabiliteit. Tot slot worden de aanpassingen van het dienstenaanbod voor bepaalde types eindklanten ter raadpleging voorgelegd en apart ter goedkeuring ingediend.

In haar beslissing van 29 oktober 2015 keurt de CREG de voorgestelde wijzigingen goed en beslist zij dat deze in werking treden vanaf 1 november 2015.¹⁰¹

⁹⁹ Beslissing (B)150520-CDC-1420 over de door de NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Toegangsreglement voor vervoer en het Aardgasvervoersprogramma.

¹⁰⁰ Beslissing (B)150917-CDC-1457 over de aanvraag tot goedkeuring van de door NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3, E, G, H en de nieuwe bijlage C5 van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

¹⁰¹ Beslissing (B)151029-CDC-1469 de aanvraag tot goedkeuring van het door NV FLUXYS BELGIUM aangepast voorstel van het Standaard Aardgasvervoerscontract, het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B, C1, C3, E, G en H van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

- Beslissing van 10 december 2015 over de wijzigingen van Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

De CREG heeft bij beslissing van 10 december 2015¹⁰² de integratie – ter informatie voor de bevrachters – van de Nederlandse versie van de algemene voorwaarden voor het gebruik van het Prisma Capaciteitsplatform, die sinds 1 oktober 2015 worden toegepast door laatstgenoemde, in Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer goedgekeurd, die door Fluxys Belgium op 16 september 2015 bij de CREG is voorgelegd.

- Beslissing van 17 december 2015 over de door FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer

Begin december 2015 diende Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag in tot goedkeuring van wijzigingen aan het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

Het doel is om eindgebruikers die rechtstreeks aangesloten zijn op het hogedruknet (zoals elektriciteitscentrales en industriële eindklanten) een nieuwe dienst te bieden, naast het bestaande aanbod van jaarlijkse, seizoens- en kortetermijndiensten. Deze nieuwe dienst zal onder de naam Fix/Flex worden gecommercialiseerd. Daarnaast bieden de voorgestelde wijzigingen netgebruikers de mogelijkheid diensten te onderschrijven onder het kalenderdagregime.

Met haar beslissing van 17 december 2015 keurt de CREG de voorgestelde wijzigingen goed.¹⁰³ Deze zijn in werking getreden op 1 januari 2016.

F. Maatregelen gericht op het waarborgen van de bevoorradingszekerheid

De Gas Coordination Group van de Europese Commissie coördineert de toepassing van Verordening (EU) nr 994/2010 die gericht is op het waarborgen van de aardgasbevoorrading in Europa.¹⁰⁴ De CREG vertegenwoordigt er België, naast de aangewezen bevoegde instantie, de Algemene Directie Energie. In 2015 ging de aandacht vooral uit naar de herziening van Verordening (EU) nr 994/2010, naast de bespreking van de preventieve actieplannen en noodplannen van de Europese lidstaten. De CREG levert bijstand aan de bevoegde instantie om Verordening (EU) nr 994/2010 in België toe te passen. De aandacht van de CREG gaat hierbij vooral uit naar een maximale benutting van marktinstrumenten om de bevoorradingszekerheid te waarborgen. Residuele risico's vragen een aangepast overheidsoptreden dat in de samenwerking kan worden ingepast. De CREG heeft op dit vlak met de Algemene Directie Energie nauw kunnen samenwerken om haar verantwoordelijkheid als bevoegde instantie in te vullen. De CREG heeft onder meer bijstand verleend bij de realisatie van het jaarlijks opvolgingsverslag van de bevoorradingszekerheid.¹⁰⁵

De Europese Commissie heeft in 2014 het initiatief genomen om Verordening (EU) Nr. 994/2010 te herzien met het oog op

de publicatie van een voorstel van nieuwe verordening in het begin van 2016.¹⁰⁶ In dit kader en in nauwe samenwerking met de Europese Commissie heeft de CEER een *Task Force* samengesteld op 26 november 2014 om aan de Europese Commissie bijstand te leveren bij deze actualisatie en om een opinie betreffende bevoorradingszekerheid op te stellen namens de Europese energieregulators. In 2015 heeft deze *Task Force* twee documenten gerealiseerd in overleg met vertegenwoordigers van de Europese Commissie ten behoeve van de lopende herziening van de verordening.¹⁰⁷ De CREG is de vicevoorzitter van deze *Task Force*.

Trouw aan haar taken van algemeen toezicht en controle op de toepassing van de gedragscode (zie eveneens punt 4.1.2.3.E van dit verslag), heeft de CREG de balanceringsregime op het vervoersnetwerk voor H-gas en L-gas opgevolgd. In 2015 heeft de CREG geen problemen vastgesteld die kritisch waren voor de beheersing van het netevenwicht. Het huidige netbalanceringsregime legt een grote verantwoordelijkheid bij de netgebruikers zelf, waardoor de netbeheerder enkel nog moet instaan voor een residuele balanceringsregime, mocht dit nodig zijn. Het op de markt gebaseerde balanceringsmechanisme wordt nauw opgevolgd en wordt door de CREG beoordeeld als een succesvol en belangrijk mechanisme, dat tevens de continuïteit van aardgasleveringen aan alle eindverbruikers helpt te waarborgen. De Belgische balanceringszone voor H-gas is op 1 oktober 2015 verruimd door de samenvoeging met de Luxemburgse aardgasmarkt. Vanaf deze datum gelden dezelfde balanceringsregels voor beide markten die verenigd zijn in één balanceringszone, met één handelsplatform

¹⁰² Beslissing (B)151210-CDC-1489 over de door de NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

¹⁰³ Beslissing (B)151217-CDC-1495 over de aanvraag tot goedkeuring van het door NV FLUXYS BELGIUM aangepast voorstel van het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

¹⁰⁴ Verordening (EU) Nr. 994/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering en houdende intrekking van Richtlijn 2004/67/EG van de Raad. Gepubliceerd op 12 november 2010 en van toepassing met ingang van 3 december 2010.

¹⁰⁵ http://economie.fgov.be/nl/binaries/Yearly_monitoring_report_2014_tcm325-275087.pdf

¹⁰⁶ Op 16 februari 2016 heeft de Europese Commissie het voorstel van nieuwe verordening betreffende bevoorradingszekerheid gepubliceerd (<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-gas-and-heating-and-cooling-strategy>). Dit voorstel zal nu besproken worden in de Europese Raad en het Europees Parlement met oog op een officiële publicatie in de eerste helft van 2017. Uiteraard blijft de huidige verordening tot dan van toepassing.

¹⁰⁷ CEER Response Paper: http://www.ceer.eu/portal/page/portal/EER_HOME/EER_PUBLICATIONS/CEER_PAPERS/Gas/2015/C15-GWG-118-03_EC_SoS_consultation_CEER_final_150407.pdf

CEER Concept Paper: http://www.ceer.eu/portal/page/portal/EER_HOME/EER_PUBLICATIONS/CEER_PAPERS/Gas/2015/C15-GWG-122-04_SoS%20concept%20paper_21072015.pdf

(het bestaande *Zeebrugge Trading Platform* - ZTP) en één entry-exitzone. De marktgebaseerde balancerings in de een-gemaakte zone wordt door Fluxys Belgium georganiseerd in afwachting van de toekenning van deze verantwoordelijkheid aan de afzonderlijke onderneming (Balansys) opgericht door zowel Fluxys Belgium als de Luxemburgse vervoersnetbeheerder Creos (zie punt 4.1.3.3 van dit verslag).

G. Toegang tot de pijpleiding tussen Zeebrugge en Bacton

Bij beslissing van 9 oktober 2015 heeft de CREG de bij haar door Interconnector (UK) Limited ingediende documenten voor toegang goedgekeurd.¹⁰⁸ De Toegangsovereenkomst, het Toegangsreglement en de Systeemgebruikersovereenkomst vormen samen het contractueel kader voor wie gebruik wenst te maken van de pijpleiding tussen Zeebrugge en Bacton. De in de Toegangsovereenkomst vermelde *ratingtest* werd niet goedgekeurd. Voor wat toekomstige wijzigingen betreft, nodigt de CREG Interconnector (UK) Limited uit om rekening te houden met de opmerkingen in de beslissing.

4.1.2.4. Nettarieven en LNG-tarieven

A. Transmissienet, opslag en LNG

a) Tariefmethodologie

■ Transmissie, opslag en LNG

Zoals aangegeven in haar jaarverslag van 2014, heeft de CREG op 18 december 2014 de tariefmethodologie vastgelegd voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie, met het oog op de toepassing ervan voor de regulatoire periode 2016-2019 wat betreft het aardgasvervoersnet en de opslaginstallatie voor aardgas.¹⁰⁹

Deze tariefmethodologie houdt de voorschriften in die de beheerder van het aardgasvervoersnet, de beheerder van de aardgasopslaginstallatie en de beheerder van de LNG-installatie moeten naleven voor het voorbereiden, opstellen en indienen van hun tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 en waarop de CREG zich heeft gebaseerd om de tarieven die eruit voortvloeien goed te keuren (lees hieronder in punt b) Evolutie van de tarieven).

■ INTERCONNECTOR (UK)

Op 1 oktober 2018 komt er een grote hoeveelheid capaciteit vrij voor het vervoer van aardgas tussen België en het Verenigd Koninkrijk via een onderzeese pijpleiding die door Interconnector (UK) wordt geëxploiteerd. Hiertoe heeft laatstgenoemde een verkoopprocedure en een raadpleging georganiseerd met betrekking tot de tariefmethodologie.

De CREG en OFGEM, de Britse regulator, hebben deze methodologie in juli 2015 goedgekeurd. De CREG heeft meer bepaald besloten¹¹⁰ om enerzijds de tariefmethodologie (exclusief gedifferentieerde prijzen) van Interconnector (UK) goed te keuren met betrekking tot de vervoersdiensten die worden verkocht vóór 1 november 2015 voor gebruik vanaf gasdag 1 oktober 2018 en onder de voorwaarden van de toegangsovereenkomst met Interconnector (UK) en het toegangsreglement van Interconnector (UK), en anderzijds Interconnector (UK) te verplichten om jaarlijks gedetailleerd aan de CREG te rapporteren over de toegepaste tarieven, de werkelijke kosten, de opbrengsten en de winst.

b) Evolutie van de tarieven

■ Vervoers- en opslagtarieven

• 2015

De vervoers- en opslagtarieven van aardgas van Fluxys Belgium voor het jaar 2015 zijn identiek aan die van 2014, met uitzondering van de toepassing van de inflatiegraad. Bij beslissing van 13 september 2012 (zie jaarverslag 2012, pagina 18) had de CREG immers de tarieven van Fluxys Belgium voor de jaren 2012-2015 goedgekeurd.

• 2016-2019

Op 29 oktober 2015 keurde de CREG het tariefvoorstel goed van Fluxys Belgium met betrekking tot de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet en de opslagdiensten en de ondersteunende diensten voor de jaren 2016-2019.¹¹¹

¹⁰⁸ Beslissing (B)151009-CDC-1465 over het door INTERCONNECTOR (UK) Limited ingediende voorstel van Toegangsovereenkomst met IUK, Toegangsreglement met IUK en Systeemgebruikersovereenkomst voor toegang tot de interconnector Zeebrugge - Bacton.

¹⁰⁹ Wat betreft de LNG-infrastructuur nam de CREG op 30 september 2004 reeds een beslissing ter zake op basis van het koninklijk besluit van 15 december 2003, tot goedkeuring van het meerjarentariefvoorstel van Fluxys LNG voor het gebruik van de capaciteit van de LNG-terminal van Zeebrugge na 2006 en dat geldt tot het jaar 2026. Op 29 november 2012 nam de CREG beslissing (B)121129-CDC-657G/06 betreffende het geactualiseerde tariefvoorstel van Fluxys LNG, waardoor de toepassingstermijn van de tarieven tot 1 april 2027 werd verlengd. Het nieuwe besluit doet geenszins afbreuk aan deze beslissing en vormt integendeel een nieuwe wettelijke basis ervoor.

¹¹⁰ Beslissing (B)150730-CDC-1442/1 betreffende de vergoedingsmethodologie met betrekking tot de toegangsovereenkomst met INTERCONNECTOR (UK) en het toegangsreglement van Interconnector (UK).

¹¹¹ Beslissing (B)151029-CDC-656G/31 betreffende het tariefvoorstel van FLUXYS BELGIUM NV voor de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten voor de jaren 2016-2019.

Figuur 19: Evolutie van de vervoerstarieven voor aardgas (entry-exittarieven H-gas) van Fluxys Belgium van 2007 tot 2016
(Bron: CREG)

De Europese verordening tot vaststelling van een netcode inzake gasbalancering van transmissienetten trad op 1 oktober 2015 in werking. Deze datum is tevens een belangrijke mijlpaal voor het integratieproces van de Belgische en Luxemburgse gasmarkt. De CREG heeft in dit kader op voorstel van Fluxys Belgium de berekeningsmethode¹¹² en de tarieven¹¹³

goedgekeurd met betrekking tot de balancering van het aardgasvervoersnet. De Luxemburgse regulator ILR heeft hetzelfde gedaan op voorstel van Balansys, de coördinator van het Luxemburgse balanceringsstelsel. Op die manier kan de gemeenschappelijke balanceringszone BeLux tot stand komen (lees ook punt 4.1.3.3 van dit verslag).

■ Tarieven LNG-terminal

De tarieven van Fluxys LNG voor het jaar 2015 voor het gebruik van de installaties van de LNG-terminal in Zeebrugge zijn identiek aan die van 2014, met uitzondering van de toepassing van de inflatiegraad. Bij beslissing van 29 november 2012 (zie jaarverslag 2013, p. 18-19), had de CREG immers een geactualiseerde versie van de tarieven, geldig van 1 januari 2013 tot 31 maart 2027, goedgekeurd en heeft zij zo het werkelijke tariefniveau bevestigd van de tarieven goedgekeurd in haar beslissing van 30 september 2004.

c) Saldi

■ FLUXYS BELGIUM NV

In haar ontwerpbeslissing van 7 mei 2015, gebaseerd op het jaarlijks tariefverslag en de tariefafrekening voor het exploitatiejaar 2014 die Fluxys Belgium op 26 februari 2015 bij de CREG had ingediend, heeft de CREG beslist dat Fluxys Belgium zijn tariefverslag moest aanpassen teneinde goedkeuring te bekomen van zijn exploitatiesaldi van 2014.¹¹⁴

Naar aanleiding van de aangepaste tariefafrekening die Fluxys Belgium op 29 mei 2015 aan de CREG voor controle van de tarieven 2014 heeft overgemaakt, heeft de CREG beslist dat de toepassing van de tarieven in 2014 resulteert in een toewijzing naar de regularisatierekening.¹¹⁵

- van de transportactiviteit van 50.234.195 euro, waarvan het saldo 300.807.167 euro bedraagt op 31 december 2014 en
- van de opslagactiviteit van 10.136.028 euro, waarvan het saldo 7.962.225 euro bedraagt op 31 december 2014.

¹¹² Beslissing (B)150903-CDC-656G/29 betreffende de methode voor de berekening van neutraliteitsheffingen voor balancering en de methode voor de berekening van de dagelijkse en de binnen-de-dag onbalansheffing wat de waarde van de kleine aanpassing betreft.

¹¹³ Beslissing (B)150903-CDC-656G/30 betreffende de neutraliteitsheffing voor balancering en de waarde van de kleine aanpassing.

¹¹⁴ Ontwerpbeslissing (B)150507-CDC-656G/27 over het tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door N.V. FLUXYS BELGIUM voor het exploitatiejaar 2014.

¹¹⁵ Beslissing (B)150611-CDC-656G/28 over het aangepast tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door N.V. FLUXYS BELGIUM voor het exploitatiejaar 2014.

De CREG heeft bovendien beslist dat de toepassing van de tarieven in 2014 voor beide activiteiten samen leidt tot een globale efficiëntiewinst van 16.490.910 euro ten voordele van de billijke marge.

■ FLUXYS LNG NV

Naar aanleiding van de aangepaste tariefafrekening die Fluxys op 26 februari 2015 aan de CREG voor controle van de tarieven 2014 heeft overgemaakt, heeft de CREG beslist¹¹⁶ dat de toepassing van de tarieven voor de gereguleerde activiteit *terminalling* in 2014 resulteert in een toewijzing naar de regularisatierekening van 14.037.233 euro, waarvan het saldo 127.175.551 euro bedraagt op 31 december 2014.

B. Distributienetten

De lezer wordt eveneens verwezen naar punt 3.1.3.5.B van dit verslag.

4.1.3. Grensoverschrijdende kwesties en marktintegratie

4.1.3.1. Toegang tot grensoverschrijdende infrastructuur

In het kader van de Europese TEN-E-verordening¹¹⁷ kunnen projectpromotoren tijdens een tweejaarlijkse selectieronde investeringsprojecten indienen bij de Europese Commissie met het oog op het verkrijgen van de status van “project van algemeen belang” (hierna: PCI - *Project of Common Interest*). Enkel projecten die minstens één landsgrens binnen de Europese Unie overschrijden kunnen in aanmerking

komen. Dankzij de PCI-status kan het project genieten van versnelde en meer doeltreffende procedures voor de toekenning van vergunningen, alsook van aangepaste reguleringsvoorwaarden. Daarnaast wordt ook een kosten-batenanalyse gemaakt van de PCI-projecten voor de verschillende landen die zich in de impactzone van deze projecten bevinden. Dat gebeurt met het oog op eventuele grensoverschrijdende kostencompensaties indien projecten anders niet gerealiseerd zouden worden. Pas in laatste instantie kan er sprake zijn van subsidies van de Europese Commissie om de nodige werkzaamheden te helpen financieren, wanneer de markt de financiering van de investeringskosten niet kan dragen en er toch belangrijke positieve externaliteiten aan het project verbonden zijn zoals marktintegratie, mededinging, aardgasbevoorradingszekerheid en duurzaamheid.

Voor de tweede selectieronde van PCI-projecten heeft België in 2014 het L/H-conversieproject ingediend bij de Europese Commissie (zie punt 4.4.2 van dit verslag). Dit project van Fluxys Belgium werd gegroepeerd met het conversieproject in Frankrijk dat door GRTgaz en GDF werd voorgesteld. Vervolgens werd in 2015 de reeks van Europese kandidaat PCI-projecten geëvalueerd in de zogenaamde ‘Regionale Groepen’ onder de leiding van de Europese Commissie. Omdat het L/H-conversieproject van Fluxys Belgium nog weinig concreet is betreffende met name de grensoverschrijdende aspecten, kon dit project moeilijk in aanmerking komen voor de selectie van de uiteindelijke PCI-projecten die de Europese Commissie op 18 november 2015 heeft bekendgemaakt.¹¹⁸ Aangezien de Europese PCI-lijst tweejaarlijks wordt geactualiseerd is er uiteraard geen beletsel om het project in een rijpere fase opnieuw in te dienen.

De lijst van Europese PCI-projecten wordt tweejaarlijks geactualiseerd en gemonitord binnen de respectieve Europese regionale werkgroepen. De CREG volgt deze activiteiten op binnen de werkgroep voor onze regio (NSI Gas West)¹¹⁹. De CREG is niet alleen betrokken in het selectieproces en de monitoring van PCIs, maar overlegt ook nauw met andere regulatoren en ACER om de uitvoering van de TEN-E-verordening in goede banen te helpen leiden. Dit behelst onder meer de beoordeling van de kosten en baten voor België die eventueel worden opgenomen in PCI-projecten in het buitenland en de eventuele daaruitvolgende kostencompensaties voor buitenlandse projecten. Tot op heden is België niet betrokken in eventuele grensoverschrijdende kostencompensaties.

4.1.3.2. Analyse van het investeringsplan van de vervoersnetbeheerder over de overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie

De lezer wordt eveneens verwezen naar punt 4.4.2 van dit verslag.

4.1.3.3. Marktintegratie

• Analyse door de CREG van de marktintegratie

De analyse van de marktintegratie die de CREG in 2015 m.b.t. het jaar 2014 uitvoerde,¹²⁰ heeft de volgende feiten aan het licht gebracht.

De Belgische aardgasmarkt (160,4 TWh in 2014) vertegenwoordigt samen met de aangrenzende aardgasmarkten (2.559 TWh in 2014) ongeveer 58% van

¹¹⁶ Beslissing (B)150507-CDC-657G/11 betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door de NV FLUXYS LNG voor het exploitatiejaar 2014.

¹¹⁷ Verordening (EU) nr 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009. Gepubliceerd op 25 april 2013 en van toepassing met ingang van 15 mei 2013.

¹¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/5_2%20PCI%20annex.pdf

¹¹⁹ North-South gas interconnections in Western Europe.

¹²⁰ Studie (F)151015-CDC-1460 over de werking van en de prijzevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas – monitoringrapport 2014. Zie in dit verband ook punt 4.2.1.1. van dit verslag.

het Europees aardgasverbruik (EU-28: 4.418 TWh). Steeds meer belangrijke aardgastransacties naar België worden via Nederland verzekerd: van 109 TWh in 2011 tot 189 TWh in 2013 en 158 TWh in 2014. België is een belangrijke aardgasmarkt waarlangs vooral Frankrijk zich bevoorraadt. De netto aardgastransacties naar Frankrijk bedragen 198 TWh in 2014, ofwel ongeveer 47% van de Franse aardgasbehoeften. De aardgastransacties met Duitsland kennen in de periode 2011-2014 een snelle omschakeling van stromen tussen exit naar Duitsland en entry naar België (netto entrystroom van 4 TWh in 2013 gevolgd door een exitstroom van 7 TWh in 2014). Het Groothertogdom Luxemburg wordt voor ongeveer 47% bevoorraadt via de Belgische aardgasmarkt. De netto-entrystroom uit het Verenigd Koninkrijk bedroeg nog 97 TWh in 2011 om vervolgens abrupt om te slaan in een netto-exitstroom naar de Britse markt voor een volume van 8 TWh in 2013. In 2014 was er daarentegen opnieuw een aanzienlijke netto-entrystroom van 44 TWh vanuit het Verenigd Koninkrijk.

De Belgische aardgasmarkt beschikt over een vervoersnetwerk dat voldoende vervoerscapaciteit aanbiedt voor grensoverschrijdende aardgastransacties in beide richtingen. Deze situatie zonder contractuele congestie op het vervoersnetwerk bevordert de integratie met de aanliggende marktplaatsen (Nederlandse TTF, Duitse Gaspool en NCG, Franse PEG Nord en Britse NBP).

Lgas wordt in Nederland aangekocht voor zowel de Belgische markt als voor verdere transacties naar de Franse Lgasmarkt. De Lgastransacties vanuit de Nederlandse marktplaats TTF naar de Belgische marktplaats ZTP bedragen 98,38 TWh in 2011 en stijgen tot 103,68 TWh in 2012 om vervolgens 104,47 TWh te bereiken in 2013. Gevolgd door een daling in 2014 tot 86,26 TWh, voornamelijk als gevolg van de zachte temperaturen. Het gedeelte hiervan dat wordt verhandeld naar het Franse marktgebied PEG Nord bedraagt 48,68 TWh in 2011 en stijgt tot 51,86 TWh in 2012 om vervolgens licht te dalen tot 50,7 TWh in 2013 en 42,11 TWh in 2014.

De gekleurde lijnen in figuur 21 geven de jaarlijkse gemiddelde day-aheadgasprijs weer voor België (ZTP), Nederland (TTF) en Duitsland (NCG, Gaspool). Deze lijnen vallen nagenoeg samen, wat erop wijst dat er een vlotte grensoverschrijdende aardgashandel mogelijk is tussen België, Nederland en Duitsland (althans voor H-gas). De zwarte lijn geeft de jaarlijkse gemiddelde year-aheadgasprijs (Y+1) voor Nederland (NCG, Gaspool) weer. Gezien de bijna

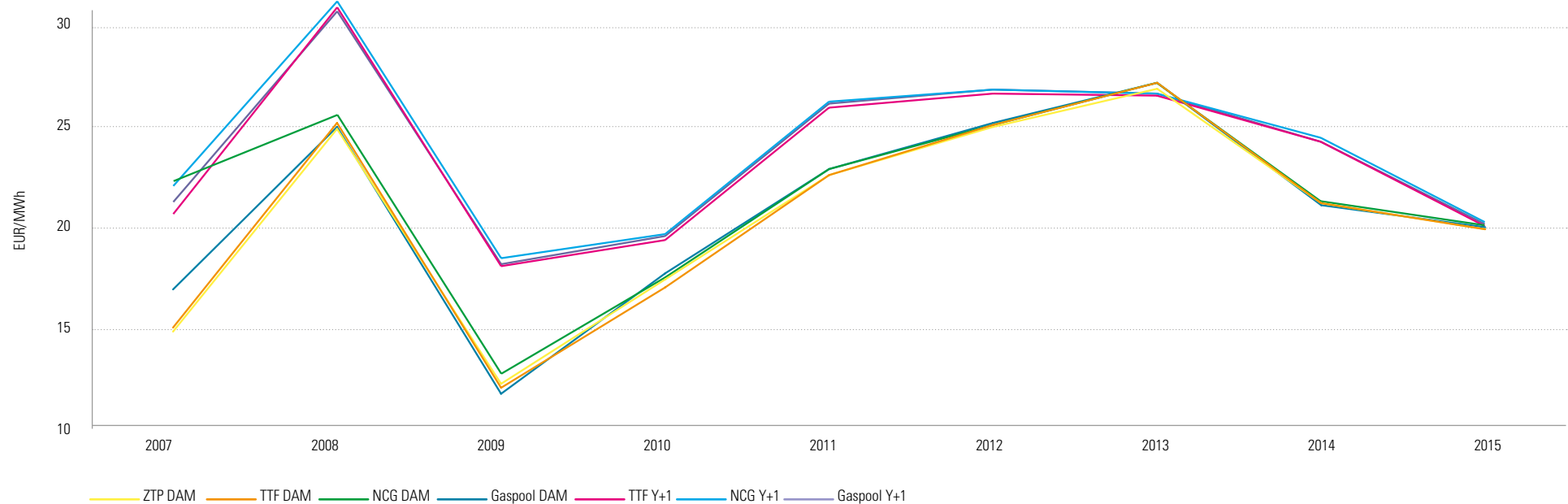
perfecte prijsconvergentie op de kortetermijnmarkt, kan de langetermijnprijs in Nederland en Duitsland ook worden gebruikt als referentieprijs voor de Belgische markt.

Zowel de day-aheadprijs als de year-aheadprijs noteerden in 2015 vrij dicht bij 20 euro/MWh. De prijzen van de twee producten zijn dan ook aanzienlijk gedaald in vergelijking met 2013 toen ze meer dan 26 euro/MWh bedroegen.

Figuur 20: Netto aardgastransacties (H-gas) tussen de ZTP-markt en de markten in de buurlanden van 2011 tot 2014 (in TWh/jaar)
(Bronnen: CREG, gegevens gasdata.fluxys.com)

Figuur 21: Gemiddelde jaarlijkse gasprijs op de day-ahead- en year-aheadmarkt (Bronnen: CREG, bewerkte gegevens afkomstig van icis.com, ice.com, eex.com en powernext.com)

• Illustratie: integratie van de Belgische en Luxemburgse markt

De transmissienetbeheerders (TNB) Creos Luxembourg en Fluxys Belgium hebben in samenwerking met hun respectieve nationale regelgevende instanties, het ILR (Institut Luxembourgeois de Régulation) en de CREG intensief samengewerkt aan de integratie van hun nationale gasmarkten in één enkele BeLux-markt vanaf 1 oktober 2015.¹²¹ Een enkele gasbalanceringszone die beide landen dekt, wordt ingevoerd door het oprichten van een uniek entry-exitsysteem met een gemeenschappelijk balanceringsregime en één enkel notioneel handelspunt (ZTP-hub). Dit

initiatief is het eerste marktintegratieproject tussen twee Europese lidstaten. De volgende afbeelding geeft een beknopte weergave van het project.

Vóór 1 oktober 2015 vormden de twee markten onafhankelijke nationale entry-exitsystemen waartussen toegangskosten werden toegepast.¹²² Na de integratie zijn deze entry-exittoeegangskosten niet meer van toepassing¹²³ en is het ZTP de enige handelsplaats voor gas van de BeLux-markt geworden. Bovendien gelden dezelfde balanceringsregels en werd er een gemeenschappelijke instantie opgericht om de balancerings van de geïntegreerde markt te beheren.¹²⁴ Tegelijkertijd

hebben de twee transmissienetbeheerders hun eigen identiteit en organisatiestructuur bewaard.

Rekening houdend met het verbruik van 20 bcm/jaar en de 70 leveranciers die actief zijn op de BeLux-markt, zal er meer concurrentie zijn en zullen de liquiditeit en de rol van de handelsplaats ZTP als prijs signaal, worden versterkt. Bovendien zal het risico van prijsisolement worden verminderd dankzij de sterke interconnectie tussen de BeLux-zone en de gasmarkten van de buurlanden (Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en Nederland).

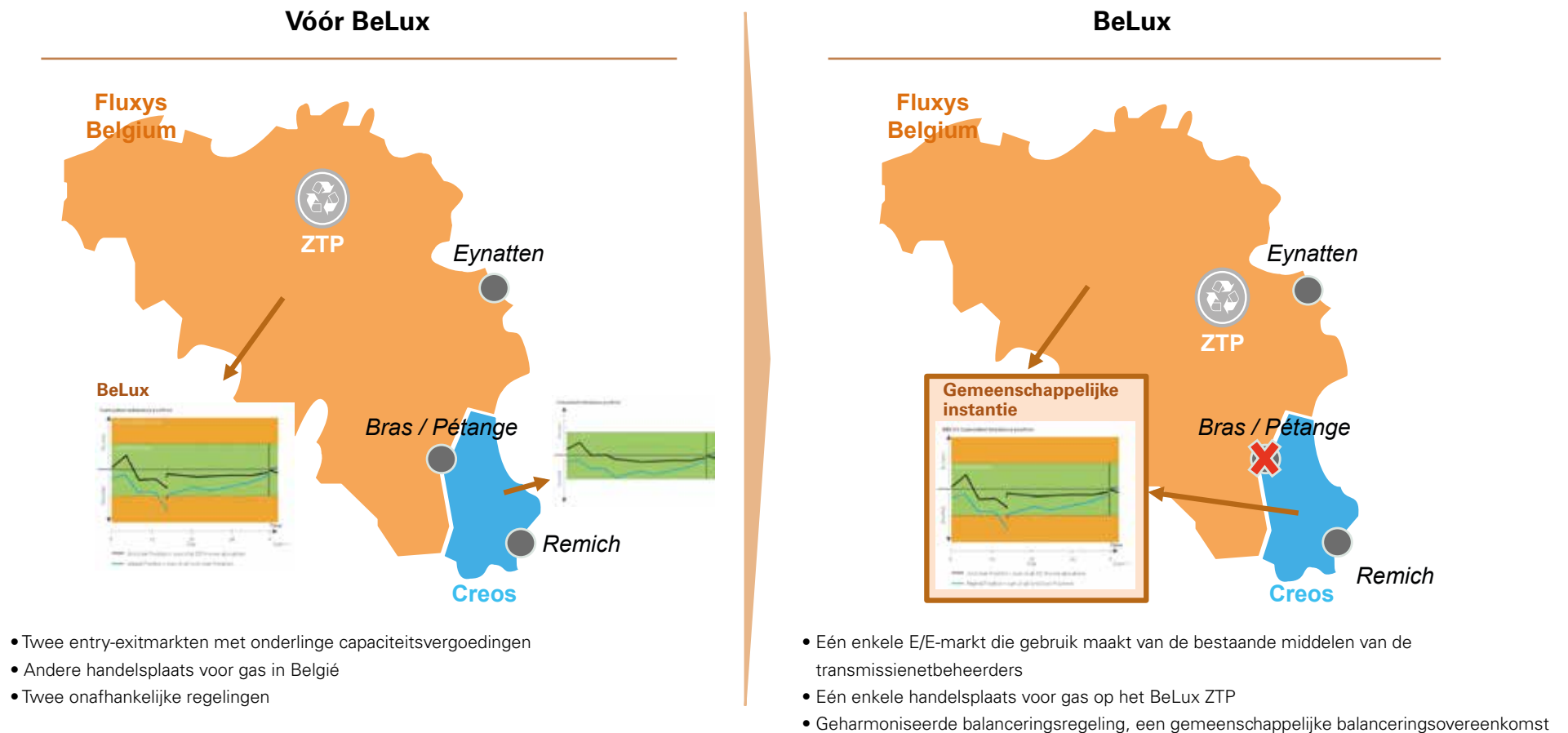
¹²¹ De Belgische en de Luxemburgse vraag vertegenwoordigden respectievelijk 161 en 11 TWh/jaar in 2014.

¹²² Om gas van België naar Luxemburg te vervoeren, betalen leveranciers een uitgangrecht in België en een ingangsrecht in Luxemburg.

¹²³ Na de intrekking van het commerciële aanbod op het grensoverschrijdende interconnectiepunt (Bras/Pétange), moeten de gebruikers van het net geen capaciteit meer reserveren om gas te vervoeren tussen België en Luxemburg.

¹²⁴ Op 7 mei 2015 werd BALANSYS opgericht, de gemeenschappelijke balanceringsbeheerder (zie <http://www.balansys.eu>), hoewel deze in 2015 nog niet werd geactiveerd in de geïntegreerde balanceringszone in afwachting van een aantal reglementaire goedkeuringen om te voldoen aan de Belgische gaswet. In de tussentijd verzorgt FLUXYS BELGIUM de balancerings taken van BALANSYS. Deze aanpak heeft geen gevolgen voor de marktintegratie, die sinds 1 oktober 2015 een feit is.

Figuur 22: Het Belgisch-Luxemburgs grensoverschrijdend marktintegratieproject (Bronnen: coördinatie Fluxys Belgium, Creos, ILR, CREG)

De samenvoeging van de markten verbetert de liquiditeit van de ZTP-hub en de flexibiliteit van de leveranciers, wat hen ertoe aanzet om in beide landen te opereren. Bovendien is de samenvoeging gunstig voor de bevoorradingszekerheid

van gas van Luxemburg en wordt de toegang van de Luxemburgse afnemer tot een meer concurrerende gasmarkt vergemakkelijkt. De Luxemburgse leveranciers beschikken voortaan over vereenvoudigde bevoorradingsmogelijkheden

dankzij rechtstreekse toegang tot het ZTP en de Belgische opslag- en LNG-installaties. Bovendien kunnen ze voortaan hun gekoppelde portefeuilles beheren in overeenstemming met het werkelijke verbruik van hun klanten.

4.2. Mededinging

4.2.1. Prijsmonitoring op groot- en kleinhandelsniveau

4.2.1.1. Studies uitgevoerd door de CREG in 2015

- **Kmo's en zelfstandigen binnen de energiemarkt**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.1 van dit verslag.

- **Prijscomponenten**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.1 van dit verslag.

- **Europese vergelijking van de prijzen voor grote industriële klanten**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.1 van dit verslag.

- **Aandeelhouderschap van de leveranciers**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.1 van dit verslag.

- **Werking van en prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas – monitoringrapport 2014**

Net zoals in 2014 heeft de CREG de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas onderzocht.¹²⁵ De studie geeft een historiek over de laatste acht jaar (2007-2014). Er is geopteerd om te starten in 2007 vermits dit jaar net voorafgaat aan de financiële en economische crisissen. Zo krijgt de lezer een beter begrip van de evolutie van de groothandelsmarkt voor aardgas.

De studie toont dat de marktwerking in 2014 verder is verbeterd. De prijsevolutie is ook meer marktgebaseerd.

Hierna volgen enkele markante punten uit de studie:

- Ongeveer 75 % van de aardgasbehoefte van de Belgische markt (160 TWh) werd in 2014 verzekerd door langetermijnbevoorradingen. 25% werd aangekocht op de beurzen.
- 57% van de volumes van de contracten evolueerde in functie van de gasnoteringen. Dit type indexeringen wordt de norm.
- De top 3 van de leveranciers (Engie, ENI Gas & Power en EDF Luminus) beschikt gezamenlijk over een marktaandeel dat voor het eerst nipt onder 70% ligt. De bevoorrading van Belgische klanten blijft ook in 2014 sterk geconcentreerd.
- De Belgische aardgasmarkt beschikt over een vervoersnetwerk dat - zonder contractuele congestie voor grensoverschrijdende aardgastransacties in beide richtingen – de integratie met de aanliggende marktplaatsen bevordert. - Het resultaat is dat de groothandelsprijs voor aardgas (*day ahead*) in de periode 2011-2014 gemiddeld 0,13 EUR/MWh lager is dan in de aanliggende marktplaatsen.
- In Noordwest-Europa is er sprake van een geïntegreerde groothandelsmarkt (*day ahead*) voor aardgas met een convergerende aardgasprijs. Deze vaststelling wijst op een mature marktarbitrage in de aardgashandel, een gezonde concurrentie en een hoge mate van economische efficiëntie.

- **Studie over de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2014**

Op 26 november 2015 heeft de CREG een studie uitgevoerd over de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2014 waarin ze de marktaandelen, de prijsvorming, het prijsniveau, de prijsstelling en de facturatie in de verschillende segmenten van de Belgische aardgasmarkt in 2014 analyseert.¹²⁶ De studie buigt zich in het bijzonder over de bruto

verkoopmarges op de verschillende marktsegmenten en de types indexeringen.

De belangrijkste vaststellingen van de studie waren:

- De Belgische aardgasmarkt staat jaar na jaar meer open voor concurrentie met de voortdurende komst van nieuwe leveranciers.
- Gasnoteringen zijn de belangrijkste vector van de prijs die aan de industriële afnemers werd gefactureerd.
- Aardolienoteringen worden gemiddeld slechts in minder dan 10% van de industriële contracten opgenomen.
- Voor de residentiële afnemers was 2014 het eerste jaar waarin de gasnoteringen de enige vector vormden bij de indexering van de energiegcomponent van de variabele prijzen.

- **Productportefeuille van de leveranciers**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.1 van dit verslag.

4.2.1.2. Vangnet

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.1.2 van dit verslag.

4.2.2. Monitoring van de transparantie en openstelling van de markt

- **REMIT-verordening**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.2.4 van dit verslag.

- **Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas**

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.2.5 van dit verslag.

¹²⁵ Studie (F)151015-CDC-1460 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas - monitoringrapport 2014.

¹²⁶ Studie (F)151126-CDC-1485 over de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2014.

4.2.3. Aanbevelingen voor de leveringsprijs

De lezer wordt verwezen naar punt 3.2.3 van dit verslag.

4.3. Consumentenbescherming

De lezer wordt verwezen naar punt 3.3 van dit verslag.

4.4. Bevoorradingszekerheid

4.4.1. Monitoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod

A. Aardgasvraag

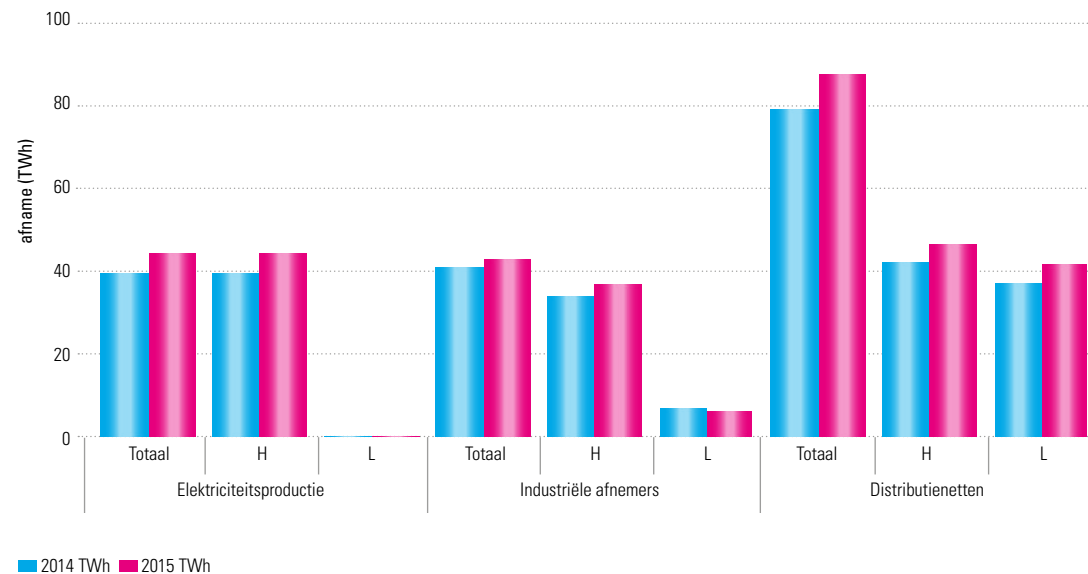
In 2015 bedroeg het totale aardgasverbruik 175,8 TWh, wat een sterke stijging (9,6%) betekent tegenover het verbruik in 2014 (160,4 TWh). Hier moet onmiddellijk aan worden toegevoegd dat 2014 uitzonderlijk milde temperaturen kende en de temperaturen in 2015, hoewel niet sterk verschillend van een normaal jaar, toch hebben geleid tot een stijging van de verwarmingsbehoeften met naar schatting meer dan 15%. Deze vaststelling biedt mede een verklaring voor de stijging van de aardgasvraag op de distributienetten met 10,6%. Onder deze omstandigheden bedraagt het aandeel van de aardgasafname op de distributienetten 50,1% in 2015 (49,6% in 2014). Het is belangrijk om vast te stellen dat na jaren van inkringing, het aardgasverbruik van de grootverbruikers terug groeicijfers laat noteren: het industriële aardgasverbruik stijgt met 4,8% en het aardgasverbruik voor elektriciteitsproductie met 12,5%. Een verklaring voor deze groeicijfers kan mede gevonden worden in de scherpe daling van de aardgasprices die genoteerd worden op de groothandelsmarkten. Gemiddeld lag de aardgasprijs op deze markten rond de 20 euro/MWh met 'bodemprijzen' tot 16 euro/MWh in december

2015 terwijl in voorgaande jaren de aardgasprijs gevoelig hoger lag (bijvoorbeeld gemiddeld 26 euro/MWh in 2013).

In 2015 steeg het aandeel van H-gas eveneens lichtjes (+ 0,4%). Het bedroeg 72,8% van de geleverde hoeveelheid energie, terwijl L-gas instond voor 27,2 %. De ontwikkeling in 2015 is vooral opvallend vermits er in 2015 een stijging was van het verbruik op de distributienetten (+ 10,6%). In

dit verbruikerssegment is het aandeel van L-gas (47,2%) nagenoeg even groot als dat van H-gas (52,8%). De leveringen van aardgas aan industriële afnemers, waar H-gas een hoog marktaandeel heeft (85,5%), kende een kleine stijging (+ 4,8%). De centrales op aardgas werden al volledig omgezet naar H-gas. De aardgasconsumptie in dit segment steeg in 2015 met 12,4%.

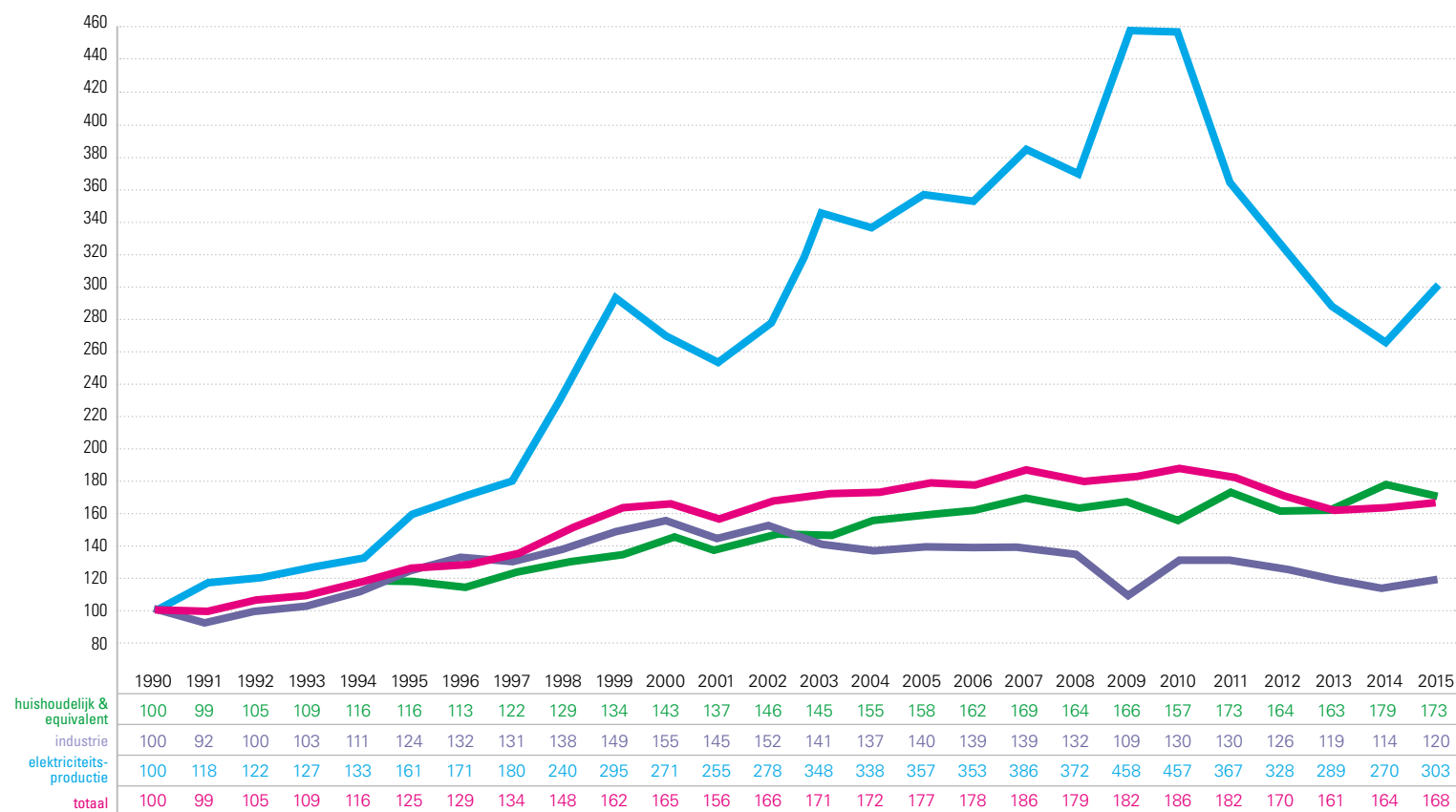
Figuur 23: Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische vraag naar H-gas en L-gas in 2014 en 2015 (Bron: CREG)

Tabel 14: Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische aardgasvraag van 2002 tot 2015 (in TWh) (Bron: CREG)

Gebruikerssegment	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2014
Distributie	78,3	83,1	88,3	87,2	88,3	82,6	88,5	87,6	101,2	82,5	91,9	97,9	79,6	88,1	+10,6
Industrie (rechtstreekse afnemers)	54,7	50,7	49,3	50,2	50,2	50,0	47,8	39,2	46,9	47,0	45,5	42,8	41,1	43,1	+4,8
Elektriciteitsproductie (gecentraliseerd park)	40,9	51,1	49,7	52,5	51,9	56,7	54,6	67,3	67,1	53,9	48,1	42,5	39,7	44,6	+12,5
Totaal	173,9	184,9	187,3	189,9	190,4	189,3	190,9	194,2	215,3	183,4	185,6	183,2	160,4	175,8	+9,6

Figuur 24: Evolutie van het aardgasverbruik per gebruikerssegment van 1990 tot 2015 (1990=100), aangepast op basis van de klimaatveranderingen (Bron: CREG)

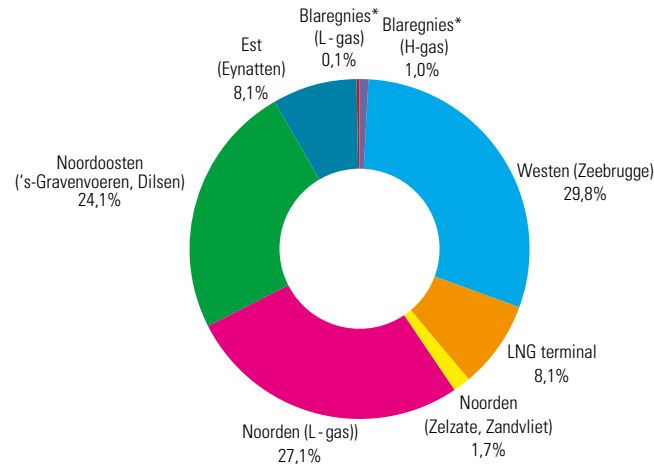

B. Aardgasbevoorrading

De aardgasleveranciers hebben de keuze uit een waaier van ingangspunten voor toegang tot het aardgasvervoersnet om zowel nationale als internationale aardgastransacties uit te voeren en hun Belgische klanten met H-gas te bevoorraden. De aardgasklanten die L-gas verbruiken worden rechtstreeks bevoorradt vanuit Nederland of onrechtstreeks, in tegenstroom, via het interconnectiepunt Blaregnies met Frankrijk. De invoer van LNG, hoofdzakelijk uit Qatar, via de terminal van Zeebrugge vertegenwoordigt in 2015 een aandeel van 8,1% van de gemiddelde invoerportefeuille voor de Belgische markt. Zeebrugge is het belangrijkste bevoorradingspunt voor de Belgische aardgasconsumenten en vertegenwoordigt in 2015 een aandeel van 29,8%. Virtueel is er invoer via het interconnectiepunt met Frankrijk te Blaregnies, zowel voor H-gas als voor L-gas, door nominaties in tegenstroom van grens-tot-grens aardgasstromen die initieel voor de Franse markt bedoeld zijn.

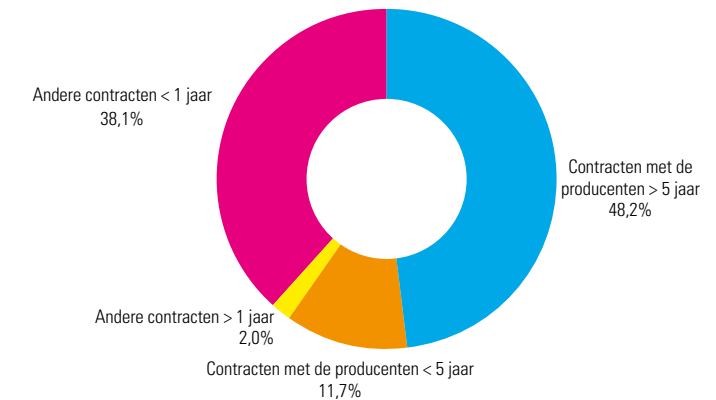
Globaal leiden de bevoorradingsportefeuilles van de individuele aardgasleveranciers tot een gespreide bevoorrading volgens contracttype. Het aandeel van de rechtstreeks met de aardgasproducenten afgesloten langetermijncontracten, met een resterende looptijd van meer dan 5 jaar, daalt verder (48,2% in 2015 tegenover 51,1% in 2014 en 55,5% in 2013) maar blijft de belangrijkste component. De totale bevoorrading via bevoorradingscontracten rechtstreeks afgesloten met aardgasproducenten bedraagt 59,9% (63,8% in 2014). De nettobevoorrading op de groothandelsmarkt kent een stijging in 2015 tot 40,1% (36,3% in 2014). Langetermijncontracten met aardgasproducenten blijven de ruggengraat in de portefeuille van de belangrijkste leveranciers op de Belgische markt maar steeds meer leveranciers met een kleiner marktaandeel richten zich op de groothandelsmarkt om zich te bevoorraden.

Figuur 25: Verdeling van de instroom van aardgas per ingangszone in 2015 (Bron: CREG)

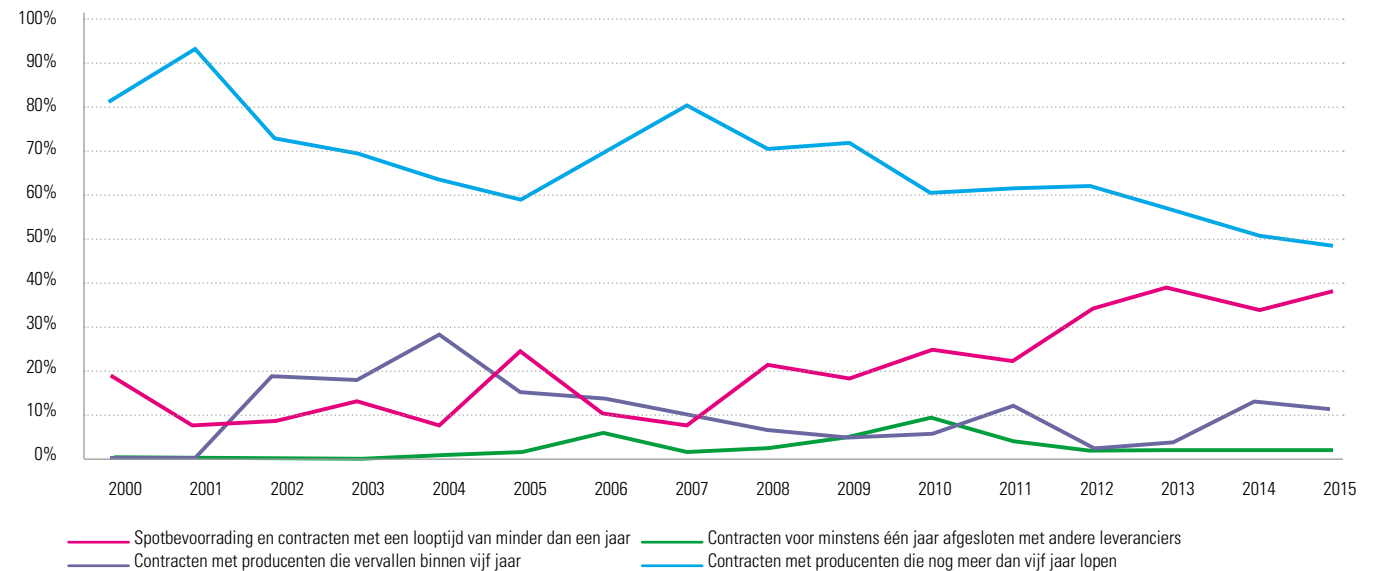

* De ingangspunten van Blaregnies worden "in tegenrichting" van de fysieke stromen gebruikt ("reverse flow") door gebruik te maken van de op die punten overheersende doorvoerstromen.

Figuur 26: Samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille van de leveranciers die in 2015 in België actief waren (Bron: CREG)

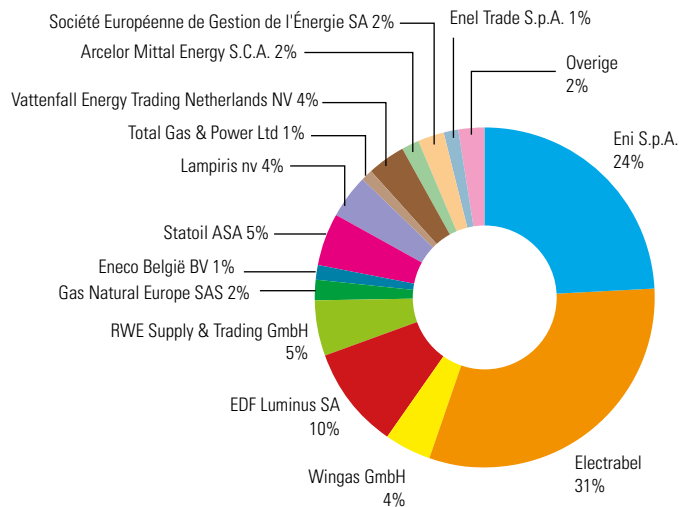

Figuur 27: De samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille voor de Belgische aardgasmarkt van 2000 tot 2015 (aandelen in %) (Bron: CREG)

In 2015 waren er in totaal 23 leveringsondernemingen actief op de Belgische markt (22 in 2014). Electrabel (Engie) 31% (31% in 2014) en ENI S.p.A. 24% (29% in 2014) beheersen samen 55% (60% in 2014 en 64% in 2013) van de aardgasleveringen aan de grootverbruikers rechtstreeks aangesloten op het vervoersnetwerk en de distributienetten. De derde grootste leverancier is EDF Luminus met een stabiel aandeel van 10% in 2015. De overige 20 leveringsondernemingen (samen een marktaandeel van 35%) beschikken elk over een marktaandeel van maximaal 5% waarvan 9 leveringsondernemingen met elk een aandeel van nog geen 1%. Hoewel de markt sterk geconcentreerd blijft, is er een groeiende druk van opkomende ondernemingen die met elkaar wedijveren om een deel van de Belgische aardgasmarkt te verwerven.

Figuur 28: Marktaandelen van de leveringsondernemingen op het vervoersnet in 2015 (Bron: CREG)

*Overige: leveringsondernemingen met elk een marktaandeel van minder dan 1% (Progress Energy Services bvba, Uniper Global Commodities se, natGAS AG, Belgian Eco Energy nv, Enovos Luxembourg SA, European Energy Pooling bvba, Antargaz SA, Getec Energy AG, Direct Energie).

4.4.2. Toezicht op de investeringsplannen van de vervoersnetbeheerder

Het aardgasnetwerk in beheer van Fluxys Belgium is uitgegroeid tot een belangrijk kruispunt van vervoersleidingen in Noordwest-Europa, met een topscore als het gaat over koppelingen met naburige vervoersnetwerken. De invoercapaciteit bedraagt meer dan 10 miljoen kubieke meter aardgas per uur (100 GWh/uur), met aardgasstromen in twee richtingen en zonder congestieproblemen. Deze maturiteit verklaart dat grote uitbreidingsinvesteringen niet onmiddellijk op het programma staan. Daarnaast zal echter de noodzaak om delen van de vervoersinstallaties te vernieuwen, toenemen.

Er zijn enkele ongunstige evoluties die nieuwe investeringen minder vanzelfsprekend maken. Er is een stagnatie tot daling van de aardgasvraag die verder gekenmerkt wordt door een grotere volatiliteit. Er wordt steeds meer vervoerscapaciteit besteld voor de korte termijn zonder zich nog te verbinden tot langlopende vervoerscontracten met de netbeheerder.

Fluxys Belgium heeft in 2015 een indicatief tienjarenplan voor de ontwikkeling van het net (2015-2025) opgesteld conform artikel 15/1, §5 van de gaswet. De CREG heeft dit plan geëvalueerd, in samenhang met het Europees 10-jaren investeringsplan van Entso-G (TYNDP) en het regionale investeringsplan (GRIP) van de netbeheerders van Noordwest-Europa, zonder knelpunten vast te stellen. De belangrijkste uitdaging die zich aandient is de conversie van het gescheiden L-gasvervoersnetwerk opdat geëvolueerd kan worden naar een Belgische aardgasmarkt die uitsluitend bevoorradt wordt met H-gas. Deze conversie dringt zich op omdat er geen nieuwe langetermijncontracten vanuit Nederland zullen worden afgesloten voor de levering van L-gas gezien het Nederlands beheer van de resterende L-gasvoorraden. Bovendien neemt de Nederlandse regering steeds ingrijpendere maatregelen om de winning van L-gas uit het Groningenveld aan banden te leggen wegens de risico's op

aardbevingen in Noord-Nederland. In deze context is er dringend nood aan een uitgewerkt plan om L-gasverbruikers tijdig om te schakelen op H-gas. In 2015 heeft de CREG met Fluxys Belgium verder overlegd om een efficiënt L/H-omschakelplan uit te werken voor het aardgasvervoersnet met waarborg van de L-gasleveringen naar Frankrijk. Fluxys Belgium heeft vervolgens dit indicatief omschakelplan voorgelegd aan de distributienetbeheerders binnen Synergrid zodat het vóór de publicatie eind 2016 kan worden verbeterd.

Een belangrijk investeringsproject is de Alveringem-Maldegem pijpleiding die de nieuwe LNG-terminal in Duinkerke verbindt met het Belgische vervoersnet. In België betekent dit de aanleg van een nieuwe aardgasleiding tussen Alveringem en Maldegem over 72 km, met aftakkingen in 2016 voor lokale aardgasbevoorrading in de regio Ieper.

Een tweede project betreft een uitbreiding van de LNG-terminal van Zeebrugge en behelst de bouw van een tweede aanlegsteiger voor LNG-schepen. De indienststelling is voorzien voor eind augustus 2016. Zowel grote als kleine LNG-schepen kunnen laden en lossen via deze nieuwe aanlegsteiger. De kleine LNG-schepen kennen een belangrijke opkomst om andere schepen te bevoorraden die LNG als brandstof gebruiken of voor de bevoorrading van kleine bunkerterminals.

Een derde investeringsproject is de bouw van een vijfde tank aan de LNG-terminal van Zeebrugge met een capaciteit van 180.000 m³ LNG (2015-2018). Deze investering is nodig om vanaf 2018 ijsbreker-LNG-schepen te ontvangen vanuit het noordoosten van Siberië (Yamal LNG). Via de LNG-terminal kan dan de LNG-lading worden overgebracht naar de gebruikelijke LNG-schepen die het vervoer kunnen voortzetten.

Een beperkte jaarlijkse groei op de distributienetwerken van ongeveer 1% en de verwachte evolutie van industriële aardgasafnemers en elektriciteitscentrales hebben geleid tot een

aantal (lokale) versterkingen die aanzienlijk lager liggen dan in de voorbije jaren. Bovendien blijft de realisatie van deze investeringen afhankelijk van voldoende vergoeding van de capaciteit door de eindgebruikers.

De Europese investeringscontext evolueert met enerzijds wijzigend gedrag aan de vraagzijde en anderzijds de grotere aandacht van de Europese regelgeving om trans-Europese gascorridors te realiseren.¹²⁷ Deze moeten niet enkel de fysieke bevoorradingsnoodzaak vergroten, maar tevens de marktintegratie, de mededinging, de voorzieningszekerheid en de duurzaamheid bevorderen. Kostenbewustzijn blijft evenwel van kernbelang voor de CREG en het is duidelijk dat er grotere aandacht zal uitgaan voor alternatieve oplossingen om gestrande investeringen te vermijden. Grensoverschrijdende investeringsbeslissingen worden meer en meer onderworpen aan nieuwe criteria die het nationale belang overstijgen.

4.4.3. Verwachte toekomstige vraag, beschikbare voorraden en extra capaciteit

• Vraag

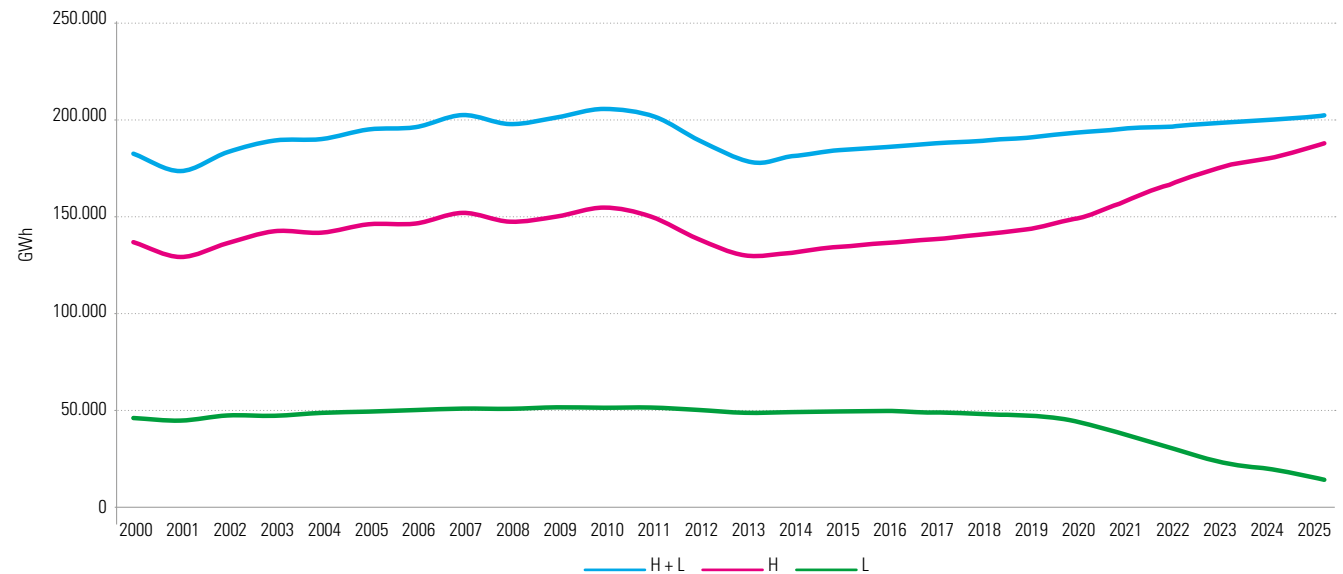
In figuur 29 worden de vooruitzichten voorgesteld van de totale Belgische aardgasvraag volgens het referentiescenario van de CREG dat gehanteerd wordt voor de opvolging van de nodige investeringen op het netwerk van Fluxys Belgium. Deze totale aardgasvraag wordt bepaald door de som te maken van het verwachte verbruik door de residentiële sector, de tertiaire sector, de industrie en de elektriciteitsproductie. Het betreft hier de evolutie genormaliseerd voor de temperatuur. Er is momenteel een heel scala van onzekerheden waardoor deze vooruitzichten onvermijdelijk sterk hypothetisch zijn en op korte termijn kunnen wijzigen bij veranderende marktomstandigheden. Er is vooral een

grote gevoeligheid met betrekking tot de aanwending van bestaande en de bouw van nieuwe aardgasgestookte elektriciteitscentrales, de concurrentiepositie van aardgas in de energiemix voor met name grootverbruikers, de economische vooruitzichten en de toekomst van de Lgasvoorziening vanuit Nederland. Er worden vanuit Nederland geen nieuwe langetermijncontracten voor Lgas meer afgesloten gezien de afnemende resterende reservevolumes in het Groningenveld. Bovendien neemt de Nederlandse regering, zoals reeds vermeld, onder invloed van de risico's op aardbevingen in het noorden van Nederland, steeds ingrijpendere maatregelen om de resterende winning van Lgas uit het Groningenveld aan banden te leggen. De uitbreiding van de Belgische Lgasmarkt is bijgevolg geen optie en zal er een koers gevolgd moeten worden om tijdig aardgasklanten over te schakelen van Lgas naar H-gas.

• Bevoorrading

Het aantal invoerders van H-gas voor de Belgische markt is gegroeid tot 23 per 31 december 2015. Geaggregeerd over de invoerders is er een sterke graad van diversificatie, zowel in termen van bevoorradingsbronnen als -routes. Er tekent zich een trend af van meer en meer aardgastransacties op korte termijn, een hogere intensiteit van de handel, een sterkere volatiliteit en een grotere internationale arbitrage en prijskoppeling van de Europese marktplaatsen. In België zijn de omstandigheden voor het aantrekken en verdelen van aardgasstromen gunstig. Het op peil houden van de marktliquiditeit in België is essentieel voor zowel de Belgische bevoorradingszekerheid als voor de "uitvoer" van bevoorradingszekerheid naar andere afzetmarkten in Noordwest-Europa.

Figuur 29: Verwachtingen voor de vraag naar aardgas in België voor 2025 (GWh, genormaliseerde t°, H+L) (Bron: CREG)

¹²⁷ Verordening (EU) Nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking Nr. 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009. Gepubliceerd op 25 april 2013 en van toepassing met ingang van 15 mei 2013.

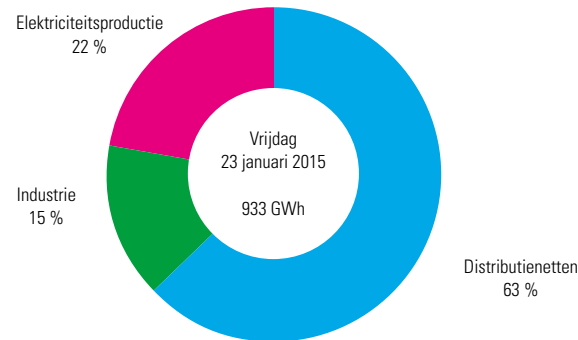
Voor de bevoorrading in L-gas waren er op 31 december 2015 19 leveranciers die quasi uitsluitend aangewezen zijn op het interconnectiepunt Poppel/Hilvarenbeek voor de bevoorrading vanuit Nederland. De langetermijnevolutie van de Belgische L-gasmarkt zal sterk bepaald worden door de progressieve conversie van L-gas- naar H-gasklanten.

4.4.4. Dekking van de piekafnames

De piekafname van aardgas in 2015 werd genoteerd op vrijdag 23 januari. Het Belgisch aardgasverbruik bedroeg 933 GWh (864 GWh in 2014), ofwel 1,94 maal het gemiddeld dagverbruik. De distributienetten vertegenwoordigen 63% van de piekafname, 22% was bestemd voor elektriciteitsproductie en de resterende 15% werd afgenomen door de industrie.

Het piekdagverbruik van 933 GWh op 23 januari 2015 werd gedekt door een waaier van aardgasbronnen. Via Nederland was er een aardgastoever die 47% van de piekvraag dekte (22% H-gas en 25% L-gas). 28% was rechtstreeks afkomstig van de Noorse aardgasvelden in de Noordzee via de Zeepipe die aanmeert te Zeebrugge. Daarnaast stond de ondergrondse opslag van Loenhout voor 6% in, 19% was afkomstig van de LNG-terminal van Zeebrugge en 0,2% was afkomstig van de omzetting van H-gas in L-gas door de toevoeging van stikstof via de conversiefaciliteiten van netbeheerder Fluxys Belgium.

Figuur 30: Verdeling van de piekafname per gebruikerssegment in 2015 (Bron: CREG)

Figuur 31: Verdeling van de aardgasbronnen voor de dekking van de piekafname in 2015 (Bron: CREG)

